

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсм
гээтхалэм
кыщегъэжьагъзу кыыдэкы

№ 10 (21499)

2018-рэ ильэс

ГҮҮБДЖ
ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 23-рэ

Адыгэ Голос адыга

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъэзет

Шапхъэхэм къащаагъэклиагъ

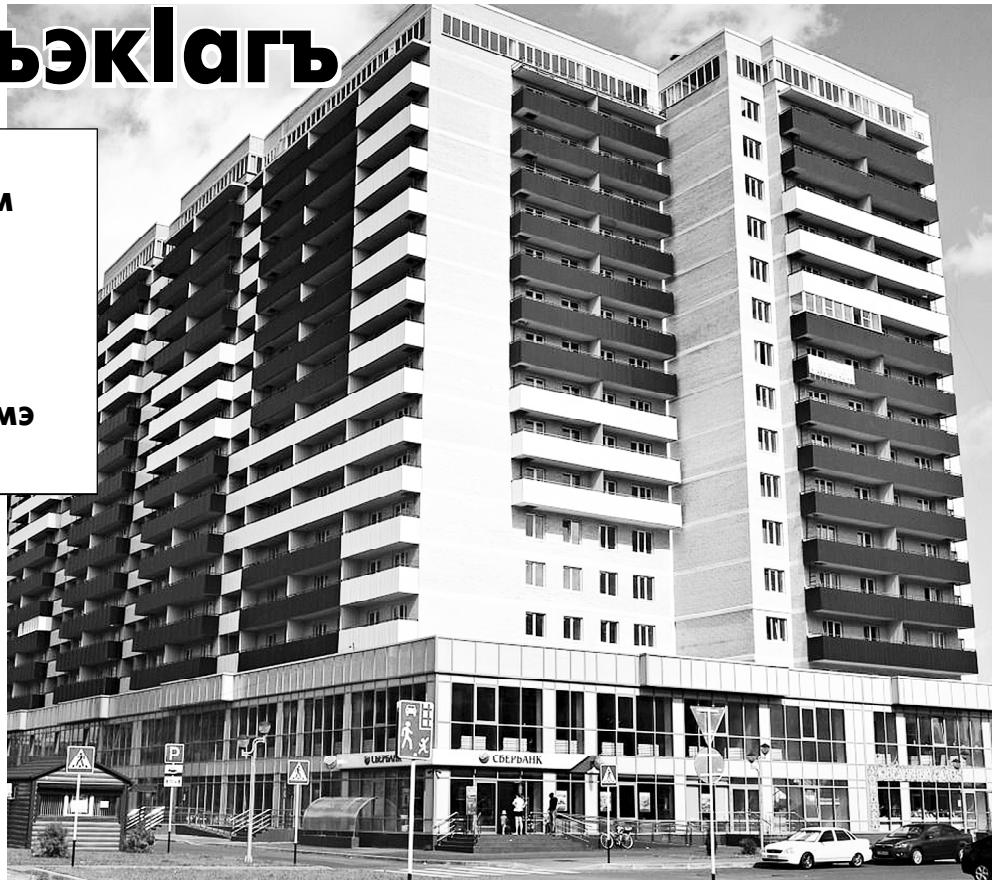
Псэуклэ амалхэр нахышу шыгъэнхэм пае социальнэ ахъщэу къэралыгъом къитупщищтыр къэлъытэгъэнэм фэшл псэуплэ квадратнэ метрэм ыуасэ, гурытымкэ лъытагъэу, УФ-м псэолъешынымкэ и Министерствэ къегъеннафэ. Аужырэ ильэсхэм, ильэс къес проценти 4 фэдиз хахъозэ, ар дэклиаещтыгъ. Блэкыгъэ 2017-рэ ильэсм квадратнэ метрэм, гурытымкэ лъытагъэу, сомэ мин 38-м ехъу ыуасэ хъугъагъэ.

Джы Урысые Федерацием псэольшэйшинымкэ и Министерствэ къызери-тигъэмкэ, псэуплэ квадратнэ метрэм ыуасэ сомэ 470-рэ къащаагъэклиагъ ыкы 2018-рэ ильэсмкэ ар сомэ 37848-у къащаагъеннафагъ. Псэольшэйшиным зызери-ушомбъурэм ишуаагъэклэ псэуплэхэм, къэ ашыхъэрэми, зэгорэм ашыгъагъэу ащэжыхъэрэми ауасэ къэралыгъом тыдэкли къыщечыхъигъэу, аш фэшл шапхъэхэм къащаагъэклиагъэу ары къызэралтыгъэр.

Субъект пэлчъ къызэралыгъапшээ, шапхъэхэмкэ псэуплэхэр анахъ зыщлыпшэхэри, нахъ зыщыптуххэри къащаагъеннафагъэх. Москва (сомэ 91670-рэ), Санкт-Петербург (сомэ 63416-рэ), Са-

халинскэ хэкум (59388-рэ), Ненецкэ автоном хэкум (сомэ 56860-рэ) ыкы Московскэ хэкум (сомэ 54479-рэ) пстэумэ анахъ ашыльапл. Анахъ пыутэу зыцэ къиралыгъэхэм апэ ит Адыгейр. Шапхъэу къащаагъеннафагъэхэмкэ, псэуплэ квадратнэ метрэм тиреспубликэ сомэ 26490-рэ Ѣуас. Тауж итых Ингушетиер (сомэ 27248-рэ), Ставропольскэ краир (сомэ 27584-рэ).

Къызэрэтуагъэу, субсидиену къэралыгъом къытштыр джа шапхъэхэмкэ къальытэш, субъектым фатулупчи. Псэуплэхэм бэдээршыпшэхэм ашыуасэмэмы шапхъэхэмрэ лъэшэу зэтекъых. Гухэкли, уасэу бэдээршыпшэхэм ильыр бэклэ нахыб. Гүшүлэм пае, тиреспуб-

ликэ псэуплэ квадратнэ метрэм ыуасэ сомэ мин 35-м къыщыщикирэп. Зэрэхъурэмкэ, шапхъэу къащаагъеннафагъэхэр уасхэмрэ сомэ мини 10 фэдизкэ зэтекъых.

ХҮҮТ Нэфсэт.

ИСКУССТВЭМ ИЦЫФХЭР

«Ислъамыер» ягунаас

Урысые, Адыгейм янароднэ артистэу, композиторэу Дмитрий Шостакович ыцэклэ агъэнэфэгъэ шүхъафтыныр къызфагъэшьошагъэу Нэхэе Аслын ыныбжь ильэс 75-рэ зэрэхъурэм фэгъэхъигъэ концертхэр Адыгейм имызакъоу, Урысые икъалэхэм, Германием, нэмыкхэм ашыклощтых.

Красногвардейскэ районым апэрэ юбилей пчыхъэзэхахъэхэр щызэхашэх.

— Нэхэе Аслын композитор цэрынүү. Пэцшэныгъэ зыдзыэрихъэрэ къэралыгъо орэдилон-къэшьокло ансамблэу «Ислъамыер» дунаим щызэлшашэ, — къышиуаул зэхахъэм Красногвардейскэ районым иадминистрации илашэу Осмэн Альберт. — Тирайон апэрэ юбилей концертхэр зэрэшыклохэрэм тэгъэгушо. Тигуалеу пчыхъэзэхахъэхэм тяплышт.

— Концертэр етимыгъажээзэ Осмэн Альбертрэ сэрырэ район адмиинстрацием гүшүлэгъу тыцьызэфэхъуль, — къыуагъ «Ислъамыер» ихудожественнэ пашэу, композиторэу Нэхэе Аслын. — Политикэшо зыхэль тоф инхэр мы уахътэм тихэгъэгу щеклох. Урысые и Президент гээтхэпэ мазэм хэтын

дзышт. Искусствэм щылажжэхэрэм пшъериль хэхыгъэхэр агъэцаклэх. Адыгэ Республикаам и Лышхъэу Күмпилы Мурат, Правительствэр іэпилэгъу къытфэхъухээз, талэкли цыифхэм талукишт, зэкъошныгъэм игъэлтиэн тыхэлэжжэшт.

Культурэм и Унэу Красногвардейскэ дэтым тъысынлэ нэкли, уцуупи илэжьигъэп. Пчьеэшхъяул къынэммысийшүү

гъэхэр орэдышшо зэхахырэм къедуулахэу, аш гушуагъо хагуатэу тльэгъуягъэх.

Ижьеэр къашьюу «Ислъамыер» икъяшаклох Адыгэ Республикаам изаслуженэ артисткэу Лъяустэнджэл Рузанэрэ Пышээ изаслуженэ артистэу Сихъу Русльянэрэ. Пэсэрэ адыгэ орэдхэу А. Нэхайм ансамблэм пае зэрийефагъэхэр пчыхъэзэхахъэм щыгъуягъэх. Хъюко Сусанэ, Агъыржэнэкью Саныт, Къумыкъу Шамсудин, Мэцбэшэ Сайдэ, нэмыкх артист цэрийхээхээ, концертэр лягъяклохэу. Нахъ ныбжыклохэу Нэгтэй Азидэ, Уджыхуу Русльян, фэшхъафхэм къыхадзэгъэ орэдхэри зэхахъэм щыжынчыгъэх. Эльдэрэ Айдэмэр, Шынырэ Казбек, Къумыкъу Шамсудин, фэшхъафхэм джырэ уахътэ аусыгъэ орэдхэр къаулагъэх. Оркестр хэтхэу Мышэ Андзаур, Светлана Скобель, Марина Тарутина, Надежда Лобода, фэшхъафхэм ямузыкалнэ іэмэ-псъмэхэр «къагъэгүшүүлэх». Ордымрэ къашьомрэ зэхэтхэу «Къолэн» зыфилорэ произведениемкэ концертэр къаулагъигъ. Пчыхъэзэхахъэм къеклонлагъэхэм къызэрэтауагъэу, «Ислъамыер» ягунаас, иконцертхэм къяжэх.

ЕМТЫЛЫН Нурбый.

Сурэтыр зэхахъэм къыщытетхыгъ.

ЯІЭПЭКЛАДЗЭХЭР

В. Путиным фатыгъэх

УФ-м и Президент Іннатэ Іухъанымкэ зикандидатурэ ежь-ежырэу къэзыгъэльэгъогъэ Владимир Путиным зэрэдьрагьаштэрэм ишыхъатэу Адыгейим щыпсэухэрэм яІэпэкладзэхэр аугьюгъэх. Урысые народнэ фронтым ишъольыр къутамэу Адыгэ Республикаем щылэм иактивистхэр мыш фэгъэхыгъэ юфтхъабзэм хэлэжъагъэх.

«Молодежка ОНФ» зыфиорэ купым ипащэу Дмитрий Войновым къызэриуагъэмкэ, республикэм щыпсэухэрэм яІэпэкладзэхэр чанэу Владимир Путиным фатыгъэх. Гущыгъу сизфехъу-

шэй эрээхэшагъэр къыхагъэшы, — къыуагъ Дмитрий Войновым.

Республикэм икъэл шхъаэ имызакъо, посүпхэми мыш фэдэ юпэкладзэхэр ащаугьюгъэх. **ГЬОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.**

Министрэ яхъэклагъ

Адыгейим иполицие хэтхэу мы мафэхэм Чечэн Республикаем икъоджэ посэуплэу Замай-Юрт къулыкъур щызыхыхэрэм АР-м хэгъэгу клоц Иофхэмкэ иминистрэу Владимир Алай алыклагъ. Чанэу къулыкъур зэрахырэм фэшл зэрафэрэзэриуагъыкки оперативнэ ошэ-дэмшылахъэ юфгорэ къэхъумэ, полицием икъулыкъушэхэр аштээрэфхэзахырхэр ыуплъеклагъ.

Министрэм къызэрэхигъэшы-тээмкэ, ильэс 15-м къыклоц полицием икъулыкъушэхэм ацэ щытхукъэ тарихъым хэхъагъ. Аш нэмыхкэу къоджэ посэуплэм дэсхэми дэгъо агурууагъэх. Аш фэдэ юфшлакъэм лялспэ фэхъуагъэр кадрхэм ягъехъа-

Къулыкъушэхэм ящыгъе-псэукэ, чыпэлэ зыгъэорышэжын къулыкъухэм ялтыклохэм зэпхыныгъэу адьырлээр зэригъэшлагъ. Улъякун-блэгъэхын пунктым илофшэни зыщигъэгъэшлагъ, ар базэм пэммычыжъэу щыт. Отрядым икъулыкъушэхэм полицием ичыпэлэ отдел илофшэхэр ягъусэхэу мыш къулыкъур щахьы.

Нэужым отрядым икъулыкъушэхэм илофшэн зэлүкэгъу адьырилагъ, зэшүахын фэе поштэ-рыйлэу апашихъэ итхэм атегу-щыгъагъэх. Ахэм ашыщхэм яэшшохынкэ отрядым икомандирэу Пыунэе Русльянрэ МВД-м

икъулыкъушэхэм юф адэшэгъэ-нэмкэ гээорышлаплэм ипащэу Александр Ермиловынрэ унашьохэр афишыгъэх.

Отрядым хэтхэм янахъыбэмкэ мы дэкыгъор аперэл. Яунагъохэр, янэ-ятэхэр, ясабийхэр къызэрэнэхийн, тьюгъо чыжъэ алеу техъагъэхэри ахэтых, ахэм зэпхыныгъэ адьырл, мафэ къэс якъэбар зэрэггэшлэн амал ял. Къулыкъушэхэм афэгъэхыгъэ къэбархэр къаягъэхьазырынхэу Чечэнным къягъэх ведомствэм ипресс-къулыкъу ипащэу Гъомлэшк Байзэтрэ Республикае гъэзетэу «Советскэ Адыгейим» иобозревателэу Елена Космачевамрэ.

зырын яшыпкъэу къызэрекло-лагъэхэр ари.

Зипшъэрэльхэр щитхъу хээзэу зыгъэцэлээрэ къулыкъушэхэм ашыщхэм нэужым министрэм тын лялпэхэр афигъэшшошагъэх. Аш нэмыхкэу ящыгъэштэш юмэ-псымэхэ афа-шагъэхэр якки ялахъилхэм афара-рэхыгъэхэр къулыкъушэхэм аратыжыгъэх.

Мыш фэдэ дэкыгъомкэ министрэм мурадэу илагъэр къыдхэхүг — отрядым ишшэрильхэр дэгъо егъэцакъэх, ареу зыхъкэ, Темир Кавказ шьолтырим иль рэхъатынгъэр къеухумэгъэнэм ялахъышу хашыхъэ.

Нахъ агъэлъэшыщт

Шъогъазэм пэшүеклөгъэнэм фэгъэхыгъэ пэшюорыгъэш юфтхъабзэхэм альэныкъокъ юфшлэнэир нахъ гъэлъэшыгъэнэм епхыгъэ унашьо республикэм щаштагъ.

Шъугу къэдгъэкыжын, 2017-рэ ильэсэм иаужырэ мазэхэм къашгэхъягъэу шьогъазэм ылтэныкъокъ эпидемиологилем изытэ Адыгэ Республикаем нахъ дэй зэрэшыху-гъэр. Аш къыхэхкэу мы узым пэшүеклөшт вакцинэ мини 2 тедзэу Адыгейим псауныгъэр къеухумэгъэнэмкэ и Министерствэ къышэфыщт. Ведомствэм тызэрэшыщагъэгъо-загъэмкэ, тхамэфитлукъэ республикэм ар къылэхъяшт.

Үлээхээ зигугуу къэтшыгъэ унашьом къыдэльйтэ Адыгейим имуниципальнэ образованиехэм япащэхэм зэпахырэ узхэр цыфхэм къямгузынным фытегъэпсихъэгъэ пэшюорыгъэш юфтхъабзэхэр зэрахъанхэр. Псауныгъэр къеухумэгъэнэмкэ къулыкъум иучреждениехэм юф ашызышлэхэрэм шьогъазэм епхыгъэу яшлэнгъэхэм ахагъэхъонэу ызаплэхэм япащэхэм къяджагъэх. Мыш хэхъэ узир къызэутэктэгъэхэр псынхкэу къыхагъэшынхэм, ялзэнхэ альэкъынным фытегъэпсихъэгъэнхэр. Къэралыгъ учреждениехэм, ведомствэхэм, къулыкъухэм юф ашызышлэхэрэм, къэлэдэжаклохэм, къэлэцыху-хэм ыкки нахьыжхэм мы вакцинэ ахэлхэгъэнэмкэ АР-м юфшлэнэмкэ ыкки социальнэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэрэ АР-м гъесэнгъэмрэ шэнгэгъэмрэ и Министерствэрэ пшээрэльт гъенэфагъэхэр афагъэуцугъэх. Роспотребнадзорым и Гъэлорышлаплэу АР-м щылэм зэпахырэ узхэр къызэутэктэгъэрии ибагъэ, ахэм цыфхэр ашыухумэгъэнхэм пae пэшюорыгъэш юфтхъабзэхэр республикэм зэрэшыз-хащэрэм лылпльэнэу пшээрэльт фагъэуцугъэ.

Роспотребнадзорым и Гъэлорышлаплэу АР-м щылэм къызэртирэмкэ, щилэ мазэм и 22-м ехъулэу шьогъазэр къеутэктэгъэу нэбгырэ 25-рэ къыхагъэшыгъ, ахэм ашыщэу нэбгырэ 16-мэ лабораторнэ ултээлкүнэу ашыгъэм ар къыгъэшлыгъэжыгъ. Мы узир къызэутэктэгъэу агъэнэфэгъэ нэбгырэ 25-м щыщэу нэбгыри 6-р къэлэцыху.

(Тикорр.).

Къуаджэу Пэнэжыкъуае икэлэплигъэу, Краснодар и Къэлэ Думэ идепутатэу, МПМК-у «Краснодарский-1» зыфиорэм ипащэу, «Адыгэ макъэм» иныбджэгъушоу, ильэс зэкэлэхкъохэм лялпэкъ гэзетээр икъоджэгъухэм, Мыекуапэ шеджэрэ студентахэм къафизытхыкъырэ Нэхэе Аслълан гүхэжышко къифыкъокъыгъ. Аш янэу, район библиотекэр Пэнэжыкъуае къышызэузыгъэу, аш ипэшагъэу Нэхэе Нуриет идуний ыхъожьыгъ.

Аслъани, игүпсэхэми ягүхэл адэдгошызэ тафэтхъаусыхэ, тапэкэ къиним щиухъэхэу посунхэу тафэлъало.

«Адыгэ макъэм» илофышилэхэр.

Синьбджэгъуцэу Нэхэе Юсыф ишхъэгъусэу Нэхэе Нуриет идуний зэрихъожьыгъэр лъешэу тыгу хэкіеу щымылэжым илахъилхэм тафэтхъаусыхэ.

**Нэмьтлэххээ
Юр, Роз.**

Лъэпкъыр рэгушхо

Урысые, дунэе общественнэ 朐офышIэшхоу, шIэнныгъэхэмкIэ Дунэе Адыгэ Академиемрэ Къэрэщэе-Щэрджэсым и Общественнэ пала- тэрэ ахэтэу, Урысыем щыпсэурэ адыгэхэм яфедеральнэ лъэпкь- культурэ автономие ипрезидентэу, КъЩР-м адыгэ общественнэ объединениехэмкIэ и Союз итхъаматэу Охъутэ Александр Джамурзэ ыкъом ыныбжь ильэс 70-рэ мы мазэм хъугъэ.

тэ Александр ДАХ-м и Генеральнэ секретарэу щыхадзы ыкни ОНН-м ирэгийн конференцие Эстонием щызэхашэрэм псальэ къышешы.

Кыыштыш.
1997-рэ ильээсүм гээтхапэм и 24-м ООН-м ия 53-рэ сессиу Женевэ щыктуягъэм адыгэ льэпкым иофыгъохэм афэгъэхьыгъэу А. Дж. Охуутэр кынзэрэштгүүштэйгъэр гээзетбыэмэ, «Черкесское зарубежье» зыфиорэри ахэм зэрхээтэу, кырыхъягь. Дундэе общественнэ иофышээр Шам щыщ Цэй Джайдэт — официальнуу Кыурланым кытегушылэнзу фитныгъэ зиэм, льэпкхэр, дин зэфэмьдэхэр зылжжыхэрээр зэгурлыонхэм зэрэфэлорышээрэм, мамырныгъэм игъэлтийн илахь зэрэхишьхээрэм пае Нобелевскэ премиер кызыыфагъашшохгъэ Далай Лама XIV-м зэралыглагъэм ишлогъэшхо къектуягь, ахэм кыралыагъэр пытэу ыгуу риубытатай.

ДАХ-ийн 5-рэй конгрессын
Налыцк щыкыуаъэм А. Дж.
Охуутэр Дунээ Адыгэ Хасэм
илыклоу ООН-мрэ нэмькі ду-
нээ организацихэмрэ ашылэнэ

Нымкүл предприятису төркөс скэ дэтыгъэм ипэцагь, Домбай итуристичесэ комплекс ирсэторанхэм ядиректорыгь.

Нэмэгдүгээнд унээ предприятиехэр ашхьээ ифедэхэм защиғэлэжэштэй «перестройкэ» лъэхъаным А. Дж. Охуутэм унээ фирмэү «Адыг» зыфиорэр къыззэүехы, творческэ интеллигентицем и Совет ащ щызэхещэ. Александр а общественнэ соvetын шэныгъэлэжхэр, литераторхэр, культурэм илофышэхэр къыречьэблагъэх лъэпкь, общественнэ тофыгъохэр зэшүа-хынхэу. Ахэм ялофышэн пэу-хяшт мылькур къэзытупшы-штэгъэр ежь предприятиер ары.

Охъутэе Александр иобщенственнэ юофшэн егъежэйаплэ фэхъүгъэр КъЩР-м иусекло цэрыгүүс Нэфыш Мухьамэд иусехэр кызыздэхэгээ тхыльтэу «Адыгэ нэпсхэр» кызыэрэдигъэкыгъэр ары. А тхытым ильэтгэеуцо Къэбэртэе-Бэлькъярим-рэ Адыгейимрэ къарыкыгъэ хъаклэхэр хэлэжьагъэх. Александр къещакло зэрэфхэхүгъэм тетэу КъЩР-м инароднэ усаклоу Бемырзэ Мухьадин ыныбжь ильэс 50 зыщыхуурэм ехуулэу июбилей пчыхъэзэхахь Къэрэцээ-Щерджэсым и Къэралыгъо телерадиокомпания зэрээтизэхашаагъэр бэмэ агу къэкъыжь.

Тамара Половинкинам ита-
рихъ очеркэу «Черкесия — боль
моя», Алла Соколовам итхылтэу
«Адыгская гармоника в контек-
сте национальной культуры»,
Хъоткъо Самир итхылтэу «Ис-
тория Черкесии», Чэмышъо
Гъазый итхылтэу «Псыкъи-
къижъэр», врач цэрыгоу Лые
Адылджэрье фэгъэхыгъэ тхы-
лтэу «Я — врач» зыфилохэрэм
якъыдэгъэкъынкэ А. Дж. Охъу-
тэм иш්туагъэ кыгъэкъуагъ.

Итхылтэу Аслангад кызырько
джурт кіләлэцыкъухъ Бэслээ-
нэй къуаджэ щаптугъэхэм афэгъэ-
хыгъэ документальнаэ фильмэу
«Одна родня» зыфиорэм ите-
хынкэ ац иш්туагъэ кыгъэкъуагъ.
Америкэми, Канади, Европэми,
Австралиеми ар къащагъэлъэ-
гъуагъ.

Охъутэ Александрре адигэг-
хэм ялъэпкы-культурэ автомо-
ниэрэ кіэшакло зэрэфхъуగъэ-
хэм тетэу адигабзэм и Мафэ
Къэрэшце-Щерджэсым зэрэшы-

Дунээ Адыгэ Хасэм ия З-рэ конгрессэү 1996-рэ ильэсүм Черкесскэ щыкluагъэм Охъу-

фэм къыдыхэлъытагъэу гурьт
еджап!эхэм як!элэеъгаджэхэмрэ
як!элэеджаклохэмрэ зыхэлэжъэрэ
зэнэкъою «Сыбээ — спсэ,
сидунай» зыфиорэр ильяс къес
бэрэ зэхажэ. КъБР-м и Ады-
гэ Хасэ итхъаматэу Хьашуц!э

палатэм хэтэу Мэшбашэл Исламхыа, зэрэдунаеу щизэлтшашээрэс бзыльфыгъэ 1991асэу Еутыхы Ace, адыгэ усекло цэрылоу Кыргызстаны Налбый, Адыгейим ыццэктэ Урысые Федерацием и Федеральне Зэйлкэл Федерацаемкэл и Совет хэтыгъэ Евгений Соловьевым ыкки нэмэгдэхэд афэгъэхьын гэхэр.

А. Дж. Охъутэм
конструктор-модельер
рэу Сташы Юрэ ылапэз
къылпыкыльэ шъуашэ-
хэм, плаблэхэм, ижбы-
рэ адыгэ мэкъэмэз
Іэмэ-псымэхэм яшын
фэлээз Гъукэ Заму-
дин илешлагъэхэм, су-
рэтышц цэрэйлоу Быр-
сыр Абдулах исурэт-
хэм якъэгъэльэгъонхэр,
Хъацыкы Mae итхы-
лъэу «Духовная Все-
ленная адыгов» зыфи-
лохэрэм ялъетегъеуца
зэхищаагъэх.

Адыгэхэм ятарихъе Александр гүпүкъышхыфэу зэрэххяацтым синтель. Мыжей Михайл

щыхадзыг. Адыгэхэм ялтыкло ильээси 6 ООН-мрэ ОБСЕ-мрэ яфорумхэм чанзу ахэлжьагъ. Ильээси 8 ДАХ-м ифедэхэр ОНН-м кыышцгээльгэуагъэх. Мы дунээ организацием икомитет зэрэхтэйгээм ельтыгъэу Охутэ Александр льэпкхэм яфитныгъэхэмкэ Дунээ декларацием икъыхэхни иштэнэ ахэлжьагъ. ООН-м иконференциеу 2005-рэ ильээсүм Нью-Йорк щыкгуягъэм ар иделегатыг. Хэгъэгү зэошхом ильэхьян Ленинград кырашыгъэ джурт күлэццыклюхэу Бэслээнэй күуаджэ щагнуулжэхэм афэгэхыгъэ документальнэ фильмэу «Одна родня» зыфиорэм итехынкэ ааш иштуягъэ кыгъэкуягъ. Америкэми, Канади, Европэми, Австралиеми ар къащаагъэлтээгүч.

Охытэ Александдрэ адыгэ-хэм яльзакъ-культурэ автономиерэ кіэшакло зэрэфхэугъэхэм тетэү адыгабзэм и Мафэ Къэрэш-Щерджэсым зэрэшчахъяунэфыкыцтым фэгъехыгъэ унашьор КъышР-м и Президент кыдигъэкыгъ. Аш фэдэ ма-

Мухъамэд кырыхъыжъэгэ аш фэдэ *Ioftkhbabz*эр обществен-нэ *IoftyshIeshchom* Къэрэшце-Щердже-кысым щылтигъэкlotагь.

КъшР-м щыпсэурэ адыгэхэм ялъэпкь-культурэ автономиенеу Къэрэшэ-Щэрджэсым адыгэ об-щественнэ объединениехэмкэ и Союз хахъэрэм усаклохэм, тхаклохэм ятвортческэ пчыхъэ-зэхахъэхэр, адыгэ сурэтышхэм ялешлагъэхэм якъэгъэльэгъонхэр бэрэ зэхечэх, адыгэ лъэпкыым къыхэкыгъэ тхаклохэм, куль-турэм иофышлэхэм яюбилей-хэм афэгъэхыгъэ буслехэм-рэ нэмыйк материалхэмрэ къе-гъехъязырых.

Охытэ Александр имылтын күкэ Адыгейим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшье-Шэрджэсым культурэмрэе искуствэмрэкэ ялофышлэхэм афэгъэхыгээ телекъэтын гъэшлэгъоньбы адыгабзэкли урысыбзэкли КъЩР-м и Къэралыгъо телерадиокомпанийн кыгъэхъязырыгъ. Аш фэдэх Адыгейим инароднэ тхаклоу, Урысые Федерациим и Президент дэжь Ѣзызхэшгээ Общественнэ

Охынгээ Александэр гүпхыншадаа зиэ цыфэй зэрэхэхьащым си- цыхъэ тель. Мышей Михаил фэгэхьыгээ дунэе научнэ-прак- тическэ конференциеу адыгээ фольклорым, культурэм, бзэм- якызэтэгээнэжын илօфыгъохэм яхыгъяар 2014-рэ ильэсийн аш- РАН-м иастрофизическэ обсер- ваториес Архыз щыгээм щызэ- хищаагь. А ильэс дэдэм Чер- кес Алый итхылтэй «Адэжь хын- бархэр» зыфилоу ильэсийн 7- тхылтедзапгээм чөлтэгъэр кылигъякынгь

Къыткіләхъухъэрэ ныбжыкыләхъэр цыфыгъэ, гүкәгъу ахэлтэй эхэгээнхэм Александр пыль. Имьльткукыләхъэм ар гурьт еджапыләхъэм, къеләцыкыләхъэм, библиотекхэм, культуремэрэ гъесэнгъэмэрэ афэгъэзэгээ нэ-мыл учреждениехэм лэпшылэхъу афахъу.

Къэбэртэе-Бэлькъарымрэ Адыгейимрэ ятхаклохэм ятхылъ 1500-м ехъу республике библиотекэу Байрамыкъо Хъалимэт ыцэ зыхырэм ыкъи аш

икъутамэхэу Хъабэз,
Адыгэхъэблэ районхэм
ащыIэхэм ащ шIухъафтын
афишыгъ. МэцбэшIэ Исхъакъ
итом 20-р, Михаил Лермонтовы
м ипоэми 9-у къэбэртэе
усэкlo цэрылоу Ацкъан Рус-
льян зэридзэкыгъэр тиреспуб-
ликэ ибиблиотекхэм зэрачIэ-
льыр зишушлаагъэр гупыкышишко
зилэ общественнэ IофышIэр ары.
Охьутэ Александр ишIуагъэкэ биологии шIенныгъэхэмкэ докторэу, профессорэу Шэуджэн Асхъад апшъэрэ еджапIэхэм апае къыгъэхъязырыгъе тхыль, художественнэ литературэмрэкэ тхыль 250-р республикэ библиотекам къыIэкIэхъягъ.

Зильэпкъ, зихэгээгу зыгээлльэп! Эрэ, интернационалисти шыныкъеу щит общественнэ йофишлэшхом наградабэ кынфагъэшьошагь. Адыгабзэмэрэ лъэпкъ культурэмрэ якызыэтэгъэнэжийн илахьшишо зэрэхийшыхъэрэм, дунэе йоххэм ишныкъеу зэралытъым апае Дунэе Артийскэ комитетым 2001-рэ ильясым «Урысыем имечнат» зыфиорэ цээр ааш кынфусыгь, Шиэнныгъэхэмкіэ Дунэе Адыгэ Академиим иакадемик гъашуагь. Шиүлэнным зэрэпильным, мамырныгъэм икъеухуумэнкіэ общественнэ йофтхъабзэхэр чанэу зэрээрихъэхэрэм афэш Урысые Федерациим иапшьэрэ общественнэ наградэу медалэу «Урысыем ицыиф анахь дэгъухэр» зыфиорэр Охуутэ Александр кынфагъэшьошагь. «Урысыем ицыиф анахь дэгъухэр» зыфиорэ энциклопедиим ыцэ дагъехъагь. Дунэе Артийскэ комитетым творчествэмкіэ иобщественнэ Академие ыгъянэфэйз юбилей дышье медалэу «450 лет с Россией» зыфиорэр кынфагъэшьошагь. Урысыем щыпсэурэ лъэпкъхэм язэгурьыоныгъэрэ языкыныгъэрэ ягъэпытэн илахьшишо зэрэхийшыхъэрэм пае Урысыем исльэпкъхэм я Лигэ идиплом кынратыгь. 2007-рэ ильясым итыгээгъээз мазэ щылэгъэрэ дунэе зэнэкъою «Лица года» зыфиорэм дышье медальрэ кубокрэ кыншыратыгь. Охуутэ Александр КъщР-м лъэпкъхэмкіэ и Советэу республикэм иобщественнэ организации шхъяалиблыр зыхахьэрэм непэ пэшэнгъэрэ дызэрхьэ, организации пстэуми бзэ къафегъоты, агураю.

Охытэ Александдрэ ац ишь-хъэгүсэү Зулифэрэ бын-унгэй дахэ зэря!эр къасло сшоингүй. Ахэм апху нахьыжъэу Лянэ Таллинн ихудожественнэ академи, акъоу Тенгиз а къэлэ шьыпкъэм дэт къэралыгто университетыр къаухыгъ, апху нахьык!еу Эммэ отель-бизнесым-кэ Лозанске институтым (Швейцарием) щеджэ. Александдрэ Зулифэрэ яльфыгъэхэм къапыхъорэ сабыйхэм ашэгү-шүкүх.

Александр июбилейкіз сы-
фегушо. Лъэпкыр зэрыйгушкорэ
адыгэлүү уахътэм икыныгъохэр
зыфуукочырэм, Урысыем ине-
ущирэ мафэ нахь дахэ зэрэхъу-
щтым зицыхъе тельтым сыйд фэ-
дэрэ лъэныкъокли илофхэр зэ-
пыфэнхэу, псалэу ышээрэм къы-
фигъээжынэу, ибын-унагъо
датхъеу щылэнэу, лъэпкъ иофхэм
джыри бэрэ афэлэжьэнэу сы-
фэльяло.

ПСЫХОМАХО Муса.

Паркэу «Бытхъэр»

Къалэу Шъачэ икайхэм ашыщэу «БытхъэкІэ» заджэхэрэм ильэсы-кіэр кызыщихъэгъэ лъэхъаным зы-гъэпсэфыпІэ парк кІэу кыышызэ-lyахыгъ. Коим нэбгырэ мин 15 фэдиз щэпсэу. Зэхэкыыхъэгъэ чыыпІэу джынэс щытыгъэм мэзитlyukIэ къэмышлэжынэу зызэблихъуугъ.

Тхыдэжхэм зэрхэгтүмкэ, аш ынэхэр дыштэм хэшьткыг таажьтэй, ытамэхэмрэ ылъабжъэхэмрэ тыхжыныгъэх, ежыр мыжьо бзыуг. Аш ильэсүм зэ псэ кыяхьети, уашьом чыжьэу, Тхэшхохэм адэжь дэбябаشتыг.

Шиэу чыпэ зэжьу зэрифэгъя гъэхэр. Кызыщихъу гъэхэ чыпээм кынинштхэмэ е Тырку-е ашхъэ рагхжыщтмэ кыахын фэягъэ. Джащыгъум бзыушхоу Бытхэе еупчыжынхэу гъочигъым дэжь лъэпкын инахыжхээр клогъагъэх. Бэрэ

Шапсыгъэ сурэтышлэ лазэу Тхъэм ельзэугъэх, етланэ ана-

Хъапышт Хысэ Бытхъэ зы нэмкэ — блэкыгъэ зэмнхэр, адремкэ къэхъущтыр ыльзгоу щытыгъэу цыфхэм къэбар зэрахэлтыгъэр ыгу къэкыжы.

Къэбарыжъэм ащыш горэм къелятэ Кавказ заом ильэкъан убыхъэм зызыпагъазаштыр амы-

хъыжъхэу, ильэсишъэ зыгье-
шлэгье Шьалихъэ зыхэтыгье-
хэр дючлэгым члахъяньх

хэр чөвчгүйн чөхвай вэ.
Мыжко бзыум къягъэмисэ-
хэу къяпплээу къашлошыгь.
Лъэгонджэмшихъэкэ Ѣщихэу
зэрагъэгумэкыгъэр къафигъэ-
гүнэу бзыум ельэгүгъэх. Нэ-
үжум Шъадихъа Бытхъа фал

рикіыкіыгъ, цыифхэр къызэ-
клоңщыгъэхэ тхъэлъэуп!эу
Iуашхъэм тетыр, бгыр къы-
зэшыути, чиғъесэягъ..

Аш ыуж, кымэфэ пчыхъэу, уашъор зыщыкъабэе горэм хымэ чыгум кложыгъэ убых-хэм къабгынэгъэ чыгужжым ылъянкыкъокъа къилукъау шыб-

хүүн квэлэдэсчамкэ мэдээллийн
фэдагь. Цыифхэр концертын,
спортомжинчам якъэгъэльгэйон-
хэм япплыгъэх. «Шапсыгъэ
нартхэр» зыфиорэ кэлэццыкlu
къяшьокло ансамблэу ШэхэкIэй
къицкыгъэр къафэшьуагь, зэ-
лъашIэрэ пыцнаоу Гьюшю Хья-
медэ иптийнэ мацэ едэугъэх.
НЫБЭ Анзор.

ыфын алъэкшыт.
Ыфхэр нахъ къэралыгъуабэмэ
хэ зыхъукэ, ахэм ащыпсэу-
и Урысыем нахъыбэрэ къаклохэу
къэшт. Туризмэм хэхъоныгъэ-
агъашынхэмкэ лъэныкъуитуми
ела къафиҳышт.

(Тикорр.).

Зекіоныр Къызхэпхын щыл

Визэ имылэу лэклыб къэралыгъохэм
закъышагъэпсэфынэу ыкли зыкъащапльыхъанэу цыфхэр
зыдаклохэрэм япчагъэ Урысые Федерацием
хигъэхъуагь. Икыгъэ ильэсым индекс
къызэригъэлъэгъуагъэмкэ, ар я 51-у зыдэшылэгъэ
чынпэм къицки я 48-м дэклюягь.

Ошъогу транспортым и Дунэе Ассоциация кызызэригъэнэфагъэмкіе, кыххэгъэ 2018-рэ ильэсүм тицүүфхэр визэ ямылэу Ыскуб хэгъэгүү 110-

мэ арыхъанхэ алъækїыщт. Зэхэт Араб Эмиратхэм, Катар, Африканскэ Республиктэм, Самао якъэралыгьо гүунапкъэхэр зэпычыгъэнхэр Урысыем

шыпсэүхэрэм къафагъэпсынклагъ.

Джы визэм икъыдэхын охтэ лые тырамыгъэкъуадэу тицыифхэр гъоуг төхөнхэ альэкъышт, ящыкъэгэе тхылтыр аэропортхэм е хэгъэгую зыдежьагээхэм зынасхэкъа къаратьшт.

Къэралыгъ постэумэ аපэ итыр Германьер ары, ащ ѿыпсэүхэрд хэгээгүй 177-ма гулсэфээр арыхъянхэ альяксы.

○ УПСАУНЭУ УФАЕМЭ ○

Ижъыкэ

Къышегъэжъагъэу...

Тарихым щысабэ кыхэнагь пэсэрэ лъехъанхэм къащыублагъэу цыфым бжъехэм ыкчи ахэм къатырэ шъоум шуагъэу яэр ашэу ыкчи агъефедэу зэрэштыр къаушыхъатэу. Бжъехэр лыблэнагъэм, мышынэнэм ятамыгъехэу Къокыплем щалытэштыгъэх ыкчи цыф цэрылохэм якъехэм саугъэтхэм ачыплем бжъематэхэр атырагъэуцоштыгъэх.

Шъоум іззекэ амалэу илхэм афэгъэхыгъэу тэри мы рубрикэм къышыттэу хуугъэ, ау а амалхэр зэрэбдэдэм къхэкэу джыри ахэм къафедгъэхжынэу, тызынэммысыгъэхэм ашыщхэм ягуу къэтшынэу итхухъягъэ.

✓ АПИТЕРАПИЕМ — бжъехэм къатырэ продуктхэмкэ улзэнэм — ылъапсэ ижъыкэ къышежье. Ар къаушыхъаты Египет ипачыхъехэм яхадэхэр мыкодынхэм фэш шъоумре прополисымрэ зерагъефедштыгъэхэр (балзамировать ахэмкэ зэрашыцтыгъэхэр). Ижъирэ Рим шъоум хэшыкытьэ іззэгъу уцхэм ярецептхэр ыкчи косметикэм ар зэрэшагъефедштыгъэхэм афэгъэхыгъэхэр къышагъотохъягъэх.

Зэльашэрэ лазэр Авиценна я XI-рэ ллэшэгъум къитыхъэгъагъ шъоум шылдэгээсэ іззэгъу уц 200 фэдиз. Ахэр лъынтифэ, тхъабыл, къэтый узхэм узэрэзэштэм, ары пакюшь, лыр мыкодэу зэрэшыгъытэм япхыгъагъэх. Бжъэр цыфым «еоним» шуагъэу хэлъыр і забэмэ къатыгъ. Тарихым къихэнагъях пачыхъехэу Иван Грознэм ыкчи Карл Великий узэу ялагъехэм бжъехэмкэ ээрэлзэштыгъэхэр.

Алэрэ апитераптхэу хуугъэхэр ежь бжъахъохэр ары. Я XIX-рэ ллэшэгъур ары бжъе цэвэрэнэм традиционнэ медицинэм ынааэ зытыридзагъэр.

Бжъехэм къатырэ продуктхэр іззэн тохмэмкэ бэрэ агъефедэх. Ау народнэ медицинэм, «традиционнэм» къизэрэхагъырэмкэ, ахэм цыфым ыпкышишьол ишуагъэ зэрэрагъэкын альэкъытэр джыри икьюу зерагъэшагъягъэп, зэрэбгъефедэнхэ пльэкыщхэмренэу къахъехо.

Ахэм ашыщхэм шъуащыдгъэньозэн.

Нервнэ системэм пас

Нервхэм япхыгъэ узхэм

іззэгъэнэмкэ народнэ медицинэм шъоум бэрэ егъефедэ. Ар зэпхыгъэр глукозэу шъоум хэлъыр а узхэмкэ зэрэамалшыр ары.

Народнэ медицинэм зэрильтиэрэмкэ, шхъэузыр шъоум джэмшишхъем хигъэжкукыщ, ау псынкэу ар ашкъидэхъурэп — сихъат фэдиз ыкъудыишт. А уахътэм къыклоц хэмийжкукыгъэмэ, джыри зы джэмшишхъем пшхын фае.

Нервхэм япхыгъэ нэмийк узхэмки шъоум агъефедэ, ау ар зыфэдизыштэм уфэсакын фае, сыда плюмэ башау пшхын, нэгъу чэгэж железам (поджелудочнэм) лъэшыщэу тоф регъашэ. Мафэм щэргогъо бгъефедэмэ, ары къес ар грамм 40-м шоклы мыхъунэу ары народнэ медицинэм зэриорэр.

✓ ЗИНЕРВЭХЭР МЫРЭХЬАТХЭМ мафэм шъоум щайджэмыш

хышхьи 6 ашхимэ ишуагъэ къекоштэу къело народнэ медицинэм — щайджэмшишхъэх түртилу шхэгъу къэс.

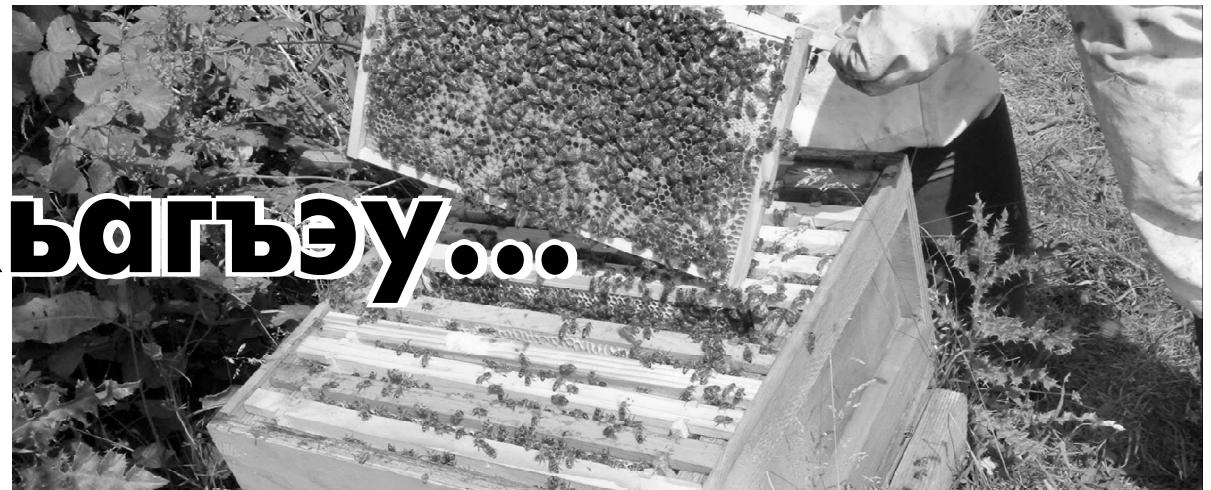
✓ ДЭЕУ ЧЫИХЭРЭМКИИ ар іззэгъу — угъольныжынным ыпекэ шъоум джэмшишхъем

зыхэль пыс фэбэ стечан ушьлон фае. Шъоум уегъэрхъаты, дэйюу уегъэчье ыкчи къэтыйим иофшэни зыпкь реягъэуцо.

Мы рецепт дэдэр агъефедэ миндалинхэм плъыр-стыр уз ялэмэ. Аш фэдэ псыр жекоцын ыкчи чим арьбгъэчынхъээз пшыимэ, ишуагъэ къекло.

«НЕВРОЗ СЕРДЦА» алоу цыфым диагноз фагъеуцу бэрэ мэхъу. Аш фэдэ уз

зилхэм нахь кашхъэпэштэу народнэ медицинэм къыхигъэширэр къэгъэгъэ шъоум ары.

Мазэ-мэзитум къыклоц чэшзымафэм шъоум грамми 100 — 120-рэ пшхын фае: пчэдэжымрэ пчыхъэмрэ грамм 30 зырызэу, щэджэгоужум — грамм 40 — 60-у. Учыенкэ зыхъатынкоо илэу шъоум пысм хэбгъэхъууэу ушьшомэ нахьшоу елъытэ народнэ медицинэм. Мазэ-мэзитум арэущтэу зээзэжыгъэ цыфыр чэшырэ нахь рэхъатэу чыыеу, пчэдэжым къячэе илэу къэтэджижъэу тэклу-тэклузэ мэхъу.

Кіэлэцыклюхэм къахэхъын чэшырэ щагуцыклюр фэмийгъэу. Аш инервэхэр зэрээшыкуюгъэхэм иапэрэ шыхъатэу ар пльитэн фаеу ёло народнэ медицинэм. Аш фэдэ сабир чынжынным ыпекэ бгъешшон фае пыс гъэжогъэ гъэччүйжыгъэу щайджэмийхэм из шъоум зыхгъэхъууэгъэ стечанныкоб. Апэрэмкэ, шъоум къэлэцыклюр егъэрхъаты, ятлонэрэмкэ, пкъышъолым шынэгъякэу ыыгын фаер аш нахь къызэтыргъаншэ, жээжынхэм ялошшэни зыпкь итэу чэшыр рехы.

Гриппыр ыкчи пэтхъу-утхъур

Шынпкьэр плюштмэ, нахьбы бэрэмкэ шъоум зыкызэдгэгъотырэр ми узхэм язэзгъэнэм фэш. Зыхэм шъоум щэ фабэм хэплхъан хэлъыр ало, адредхэм — лимоныпсм, нэмийхэм — шай зэфэшхъафхэм. Ау сайдэуштэу шъоум бгъефедагъэми, пкъантэ къызэрэуигъэхыштыр зыщыгъэгъупшэ хуущтэп, узышызээзэрэ уахътэм чынэ умылэнэм уфэсакын фае.

Витамин щаир

Хъакъужыр, смородинэ шуциэр, малинэр джэмшишхъэ зырызхэу термосым иптэкъонхэш, пыжъогъэ литрэ

ныкъо аклэпкэшт ыкчи такъик 15 — 25-рэ Ѣыгъэтишт. Ушхэнэм ыпекэ аш ѿш стечанныкъо илэу шъоум джэмшишхъэ ушьшошт.

Шъоумре бжыныфымре

Гриппыр уеэзэнэмкэ амалышоу народнэ медицинэм ельтэгээштэе бжыныф гъэушьэбигъэмрэ шъоумре зээфэдизэу зэхэльхэу (1:1) бгъефедэмэ. Учыенкэ ыпекэ аш фэдэ зэхэгъэхъуа гъэжкууягъэм удешшоэ пшхымэ, нахь шлэхэу узир зэкэлклоштэу ёло народнэ медицинэм.

Бзыфымрэ шъоумре

Бзыфым (липа) икъэгъэгъэ джэмшишхъэш, пыс гъэжьогъэ литрэ миллилитрэ 200 клэпкеныш, ар зэрэтир пысэу къажъорэм хэбгъэуцшт («водяная баня» зыфалорэр). Такъик 15-кэ ар кытепхыжыныш, бгъэучыныш, зэтебгъэчышт ыкчи миллилитрэ 200-м нэсжынфы пыс гъэжьуагъэ хэбгъэхъожьышт. Арущтэу бгъэхъазырьгэ пыс шъоум джэмшишхъэ дэгъоу хэбгъэхъуацшт. Мафэм 2 — 3 стечанныкъо зырызэу (фабэу) ушьшошт.

Бзыфымрэ малинэмре

Бзыф къэгъагъэрэ малинэрэ джэмшишхъэ зырызэу зэхэлхъанхэш, пыс гъэжьогъэ стечанниту аклэпкэшт ыкчи такъик

ки 5-м къэбгъэжьошт. Тэклурэ Ѣыгъэтишынш, зэтебгъэчышынш, шъоум джэмшишхъытлу хэплхъанхэшт. Стечанныкъо зырызэу (фабэу) мафэм 3 — 4 аш фэдэ щайм ушьшошт.

Нарэхэр

Сынаджэр докторым дэжь чэс.

— Сыг лъэшэу мэузы, сыд ѿсфагъэки хуурэп.

— Зэ зыуфэри тэгъэпль. Арущтэу хуумэ мэуза?

— Мэузы.

Джыри нахь лъэшэу зырэгъэуфэш, еупчы:

— Мыш тетмэ?

— Арэущтэу хуумэ, нахь макл узир.

— Ашыгъум джаущтэу ухэтышт.

— Зээзэгъэхъуацшт, алъакъо тэгъэуцожьышт.

— Доктор, типшээшэжье цыклю лъэшэу хэкы, оды мэхъу. Физичесэ упражненихэри тэшы, жын къабзэми бэрэ тыхэтэ, ау...

— Ишхэн сидэу ѿйт?

— АИ-анаасын! Зыгорэ зэрэтишыгъупшэрэр сшэштэгъ!

Адыгэир шъхъафит зашыжьыгъэр щылэ мазэм ильэс 75-рэ мэхъу

Ацэхэр тщыгъупшэштхэп

ССР-м нэмыц-фашист техаклохэр кызытебанэхэм, советскэ цыфхэр псэемыблэжхэу ахэм апэуцужыгъэх, хэти фэукочыщтыр ышыагъ. Пионерхами заом хэлжээнхэмкэ шыкIэхэр квагъотыгъагъях, тимуровскэ отрядхэр зэхажэштыгъэх, фронтон ыкы зэо кыбым къенагъэхэм зэрдэлэштхэм пылыгъэх. Иоф ышын хуульфыгъэ зыдэмысыж куаджэм кыдэнэгъэ унагъоху нэжжүххэр зэрысхэм, бзыльфыгъэ шхъэзакъохэм яамал кызызрихъеу іэпылэгъу афэхуущтыгъэх.

Адыгэ хэкур фашистхэм заубытэм, анахъеу ахэр зыпильгъэхэр партизанхэм зэпхынгъэх адырлэны ыкы ахэм яунашохар агъецкэнхэр ары. Мынг бэнэным Мыекьюапэ районон ары аанах зыкыизшигъагъагъ. Сабый дэдагъэхэм, Адыгэим ипионер цыкIухэм лыхуужыгу зиэ кэлэццыкIухэр бэу кахажэхыгъэх.

Адыгэ пионер организацием итарих зилыхуужынгъэхэч чыпэ щызыубытгъэхэм ащищых Женя Поповыр, Федя Токаревыр, Саша Нетесовыр, Юра Сазоновыр, Надя Гнездиловар, Коля Токаревыр.

Женя Поповыр

Ильэс 13 зыныбжь пионерэу Женя Поповыр я N 8-рэ

классибл еджаплэу Мыекьюапэ дэтым иеджэкуагъ, фашистхэм ябэнгъэнхэмкэ «связист» сэнхэхатыр кыхихыгъагъ. Етупшигъэу бээжло лэнэстэшхомкэ телефон гучычхэр зэлибзыкыгъагъ. Гитлеровцэхэр аш фэдэ «бээджэшлэгээр» ышылэрэ амышилэу лыххэгъэх.

Тыгъегазэм и 19-рэ, 1942-рэ ильэсэм Жене ахэм аубытгъ ыкы агъэтисыгъ. Гестапом щыгынфэ сид рашагъэки пионер-лыхуужынхэм ахэм зыгушыл кыфиуагъагъ. Щылэ мазэм и 17-рэ, 1943-рэ ильэсэм, кызызшигъуугъэ мэфэ шынпээ, еджэжло чан псэемыблэжжыр Мыекьюапэ даши, дубзаводын дэж щаукыгъ. Женя Поповыр зыщеджэгъе еджаплэу N 8-м пионер-лыхуужынхэм ыцэ фаусыгъ, исаугъэт еджэлэ пашхъэм ит.

Федя Токаревыр

Абадзехскэ гурьт еджаплэу ипионерэу Федя Токаревыр

ре ышэу Гришэр советскэ летчик зэхэстыгъагъэр гэрынгээм кырашыгъыгъ; фашист дээклолхэр зэрысыгъэх машинэр кыагъаи, гитлеровскэ мотоциклистигъи аукигъ. Үлжын

Феде я 3-рэ партизан отрядын разведчики, хуугэшлагъэу мэхъанэ зиэхэр партизанхэм аригашгэштыгъ. Чэпэльгүм и 7-м разведчик кэлээтихээр нэмыцхэм аубытгъ ыкы чэпэльгүм и 15-рэ, 1942-рэ ильэсэм станицэу Хаджыкъо ыкылбэрау щычлалагъ.

Саша Нетесовыр

Заом ильэхъан Сашээр иньбэджехуухэмрэ пыйхэм ятелефон зээлхынгъэ зэшагъакоштыгъ. Мафэ горэм зыгъэбильжыгъю кэлэццыкIухэр ифагъэхэп, фашистхэм аубытгъхи, аукигъэх.

Джэджэ районным ит селоу Сергиевскэ икхэхалэ мынхэм исаугъэт цыкылэдээ.

Юра Сазоновыр ыкы Коля Токаревыр

Мы кэлэццыкIуулур Тульскэ партизан отрядын исвяэнигъэх ыкы аш игусэхэу я 23-рэ погранполкын ибатальон икомандирэу, майорэу Николай Пискуновым (Мыекьюапэ шхъафит зышигъыгъэхэм ахэтигъ) кэлэццыкIуулур гээдэгээхээр зэшагъыгъэх. Ау янаасып кынхыгъэп, фашистхэм алэкIэфагъэх ыкы ныбдэгэхэгээр ифагъэхэп, фашистхэм аубытгъхи, аукигъэх.

шагъэхэп. Ахэр нэбгыри 4 хуущтыгъэх, ау, гукъау нахь мышэми, мынхэм джыри нэбгыри 3 кахажхуагъ. Тиамал кызызрихъяу постэуми іэпылэгъу тафэхъу.

Джащ фэдэу аххээ туулгоиорэм игугъу тымышын тээвэрэгэй. Иэпылэгъу гээнэфагъэ зыми кызызэрэтимытыгъэхээр ятэдэлтийти, туулгоищтыгъэхээ (взносын) хэдгэхъуагъ. Ау ар ашломакIу Советын хэтхэм предложение кахажыгъ джыри ар кээтигъээнэ. Ари льэшэу гуалэ сышхуагъ. Сыда поэм ветеранхэм ямэфээ мафэкэ тафэгушонхэм ишузабэу къенагъэхэм тишувагъэ

Надя Гнездиловар

Наде Мыекьюопэ районным ит куаджэу Даховскэ щыщыгъ. Заор кызежжээм я 6-рэ классын исыгъ. Льэшэу кэлээгэдээ хуумэ шлоигъуагъ, едженым егугъуагъ, ау игугъэ кэххэгъэп. Фашистхэм станицэр къаухуурэйгъ, цыфхэр аукигъыгъэх, ахъункIэштигъэх.

Техаклохэр Гнездиловхэм яунэ кызэрэтигъуагъэх. Ахэм Надэрэ янэу Прасковья Иосифовнамрэ сымэджэш чыунэж чыылдээ чадзагъэх, советскэ патриотхэм ялахуулхэм ащищхэри аш чэсэгъэх. Наде янэ зыгорэштэу полицейскэу пчээр кызызрихъяу фэдэ зишигъ ыкы аш дэжым гүлэкэ Наде цыкIур чыунэм кыльэтэгъ, унэкьогу хуугъэ. Мэзым хэс партизанхэм адэжь клонышь, зэкэ хуугъэр ариотэн ыту гэлээгъэштэй. Ауцтэуи ёшыгъ. Партизанхэр чэшчийн станицэм кытебанэх, агъэтисыгъэхэр шхъафит ашыгъыгъэх. Ау станицэм заоу зыкызшигъыгъэх Наде цыкIум хэдэгъуущэр кыыцгэфагъ.

Хэгээгү зээшомх лырэ псышху щычагъ, псэр атызэ, Чынгур, Хэгээгүр лыхуужыхэм къаухуумагъэх. Пионер-лыхуужыхэм ацэхэр тихэгэгэшшэхээрэп. Теклонгыгъэр кытгээзгээблэгэгъэхэм ахэр ащищых, ялыхуужынгъэхэлэгээштэй. Ашиэн, яшэж агъельэпэн фае.

Къэрэмыхуужь ныбжыи аш фэдэ тхъамыклагъо!

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

ШУНЫГЪЭ ЮФЫГЬОХЭР

Акъылыгъэ хэлъэу къеколлагъэх

Адыгэим ипограницник ветеранхэм я Совет изэфхынсэжь зэхэсигъюу бэмышилэу щыагъэхэм пэщэнэгъэ дызэхъагъ. Патриотическое мэхъанэ зиэлофтхъабзэр зэрэrekохъягъэхэм сиээрэзагъ. Тиколектив хэтхэм (ахэр нэбгырэ 35-рэ мэхъух) чанэу иоф зэрэшлээрэд джыри зэ нафе кыисфэхуугъ. Апашихъэ ит шээриль шхъафит дэх имылэу зэрэгэцкIэхэрэм фэшлээрэгъэ гушигъэхэр апэзгъохыгъ.

Иофыгъо шхъафит зэхэсигъомтээ юфыгъохэхэм ащищ ветеранхэм я Совет епхыгъэу иоф ышыагъэрэ пограницник ныбжыкIэхэрэм ятрядэу «Граница» зыфилорэм изытет. Отрядын зэбгырэхэгъэхэйжыгъэхэн ишнагааго щыагъагъ, сыда поэм ныбжыкIэхэрэх щырагъэджэнхэу базэ тиэлэ, пограницникхэм яподразделенихэр гүнэгъо щытхэл. Ау И. Кубановыр, А. Геворкян, А. Марголиниры ыкы нэмыкIэхэр кызызрихъэхэм,

вичыр. НыбжыкIэхэм ядээ патриотическэ пүнгэгъэ иофыгъохэм щытхуу хэлъэу ветеранхэр кызызрихъяу тафэхъу.

Аш нэмыкIэу Урысъем ипограницникидэхэм яобилей — ильэс 100 зэрэхуухэрэм — ихэгээнэфыкIын зызэрэфэдэхэзээрышт шыкIэхэм татэгчилагъ. Ветеран пэчээ шээрильхэр фэдгээнэфагъэх.

Пограницникхэу щымылэжхэм яшхъэгъусэхэри тщыгъуп-

И. ДАВИДЮК.
Адыгэим ипограницник ветеранхэм я Совет итхамат.

КУШХЪЭФЭЧЬЭ СПОРТЫР

Медалиш къахыгъ

Кушхъэфэчье спортымкэ дунаим и Кубок къыдэхыгъэнэм фэгъехыгъэ зэлукэгъухэр Минске щыкыагъэх. Спортсменхэм яэпээсэнгъэ трекым къышагъэлъэгъуагъ. Адыгэ Республикаем илъикохэм тагъэгушуагъ.

Шхъэзэкъо зэнэкъоххэу трекым щызэхаагъэх Алек- сандар Евтушенкэм ящэнэрэ чыпнэр къашыдихыгъ. Зэлукэгъую «Омниум» зыфиорэм Стлашью Мамыр джэрз медалыр къышыгъа шошагъ.

Командэхэм язэнэкъоху гээшэгъоныгъэ. Медальхэм афэбенагъэхэр бэ хууьштигъэх. Адыгэ Республикаем ихэшыпыкыгъэ командэ хэтхэу зэлукэгъухэм ахэлжээштых.

ыки Александр Евтушенкэм шыкэшлухэр къагъэлъэгъуагъ, тиреспубликэ шаплугъэ клалехэм ятлонэрэ чыпнэр къышахыгъ.

— Мэзаем и 28-м дунаим изз- нээкъоху Голландилем щыклошт, — къитиуагъ Адыгэ Республикаем кушхъэфэчье спортымкэ иеджаплэ илашэу Анатолий Леплюк. — Адыгэим спортсменхэм Урысөюм ихэшыпыкыгъэ командэ хэтхэу зэлукэгъухэм ахэлжээштых.

Тиспортсменхэм ямедальхэм ахагъэхъонэу, Адыгэ Республи- кэм ыцэ спортышхом нахь льга- гэу щаэтынэу афэтэо.

БАСКЕТБОЛ

Финалым хэфэщтыр къэштэгъуае

«Динамо-МГТУ» Мыекуапэ — «Динамо» Ставрополь — 81:93 (21:31, 20:27, 14:23, 26:12).

Адыгэ республике спорт Унэшхоу «Ошьутенэм» щылэ мазэм и 20-м щызэдештагъэх.

Зэзышагъэхэр: А. Волков — Йошкар-Ола, Э. Хамитов — Оренбург, К. Пономарева — Казань.

«Динамо-МГТУ»: Гапошин — 18, Абызов — 19, Милютин — 4, Еремин — 25, Князев — 10, Майборода — 3, Россов — 2.

Зэлукэгъум иапэрэ кэлъэнэхко заухым, пчагъяр 41:58-у хъаклэхэр тапэ итыгъэх. Зэклемкы очкоущ дээгүй 30-м щыщэу 9-р тиешлакохэм хъагъэм радзагъ, хъаклэхэм 23-м щыщэу 7-р хурдханэм рагъэфагъ. Хурдханэм ычэгъ Ставрополь къикыгъэхэр нахь дэгью щештэгъэх. Очко 25-м нахьбэкэл тапэ ишьхэхуа уахтэ къыхэхыгъ.

Н. Ереминир, А. Гапошиныр, М. Князевыр, М. Абызовыр тиешлакохэм къахэштигъэх. М. Абызовыр ухьумаклохэм ахырыкызэ очкоущ дээгью ыгъэцаклэштигъэх, ау Ставрополь къикыгъэхэм уатеклоным фэшл ар мэклалой щыгъ. Хъаклэхэм якомандэ икапи-

танэу И. Къайтыкъом очко 20, Ю. Кочневым 19, К. Бакленевым 16, Н. Гафаровым 12 рагъэ- къугъ. Ставрополь щыщхэр зэдиштэу зэрэштэхэр ары тынаэ зытетыдзагъэр.

Я 4-рэ едзигъом хъаклэхэм загъэрхьатыгъ, ар тиешлакохэм ахыфеди, пчагъяр хагъэхъуагъ, ау теклонигъэр къышахын альэ- кынэу щытагъэхэн.

Ятлонэрэ зэлукэгъур

«Динамо-МГТУ» — «Динамо» — 82:81 (18:15, 27:23, 17:24, 20:19).

Щылэ мазэм и 21-м «Ошьутенэм» щызэдештагъэх.

«Динамо-МГТУ»: Гапошин — 10, Майборода — 6, Еремин

— 16, Князев — 17, Россов — 11, Абызов — 17, Милютин — 5, Суслов.

Аужырэ нэгъэуплэгъум нэс зэлукэгъур зыхыштыр къештэгъуау щытагъ. «Динамо-МГТУ-р» Ставрополь иешлакохэм очко 18-кэ апе ишьэу уахтэ къыхэхэгъэми, кэух таекъхэр тэрэлкэ гумэкыгъуагъэх. Пчагъяр зэрэштэлтигъуатэштэгъэр: 41:64, 72:72 — зэлукэгъур аухынкэ къена- гъэр — 4:32. Н. Гафаровым хъагъэм ыгъаор редзэшь, Ставрополь тапэ ешьы. Н. Ереминим илэпээсэнгъэхээ тэгэгушо — 80:79. Къенаагъэр такъикынту. И. Къайтыкъом пчагъяр хегъахьо — 80:81, хъаклэхэр тапэ итых. Къенаагъэр 1:41. Командэхэр мэгу- лэх, ыгъаор хурдханэм къигъэлъэтэжьэу заулэрэ къыхэхыгъ.

Нэгъэуплэгъуи 8 къенаагъэу М. Абызовым ыгъаор ыыгъэу ухьумаклохэм ахырыкыгъ, хурдханэм ычэгъ члэту хъагъэм ридэгэ — 82:81. Ставрополь иешлакохэр икэрикэ апэкэл къильгъэх, ewlanlэм хуульфыгъэ бэ- нахэй пхашэу зыкыщеэты, ау пчагъэм зыми хигъэхон ынээхээр.

Пресс-зэлукээр

Тиешлакохэу М. Абызовым, М. Князевым, А. Гапошиным, Н. Ереминим тафэгушонэу игъо тифагъ. «Динамо-МГТУ-р» итренер шхъяаэу, Адыгэим изаслужен- на тренерэ Андрей Синельниковым иззтэпшэнхэм къашыгъэштэгъ тиешлакохэм апэрэ ма- фэм щыкэгъабэ зэрафильгъу- гъэр. Гуэтныгъэ кызыгхагафэми, зыпкэ итэу ешлэнхэ альэкырэп. Нэгъыри 6 — 7 нахь зэлукэгъум зэрэхэмьлажъэрэр тикомандэ къызэррегуаорэр къыхигъэштэгъ.

Ставрополь икомандэ опыт зиэу, зэдиштэу хэтыр нахьбэ. Командэр финалым хэфэным фэбанэ. И. Къайтыкъор, К. Бакленевыр, нэмыкхэри щысэ атеп- хынэу ешлэх.

Щылэ мазэм и 24 — 25-м «Динамо-МГТУ-р» «Эльбрус» Шэрдэжэскэял «Ошьутенэм» щыдештэшт. Теклонигъэр жым фэдэу тишикылагъ, ау аш даюу, финалым тикомандэ хэфэным фэшл Курскэ, Тамбов, Ставрополь, Тула якомандэхэр зэрэштхэм елъитыгъэр бэ.

Сурэтым итхэр: «Динамо-МГТУ-р» «Динамо» Ставрополь дешэз.

Зэхэзышагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкырэр:

Адыгэ Республикаем лъэпкэ Иофхэмкэ, Икыб къералхэм ашы псэурэ тильэпкэгъу- хэм адьярэ эзпхын- гъэхэмкэ ыкы къэ- бар жуугъэм иамал- хэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Кре- стянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхэ 5-м емыхъхэрэр ары. Са- тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэльэу, шрифтыр 12-м нахь цыкунэу щытэп. Мы шалхъэхэм ади- мыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкегъэхэхэ. E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушихыты-
гъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтын- хэмкэ ыкы эзэлы- Исыкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гээоры- шапл, зэраушыхы- тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихытыр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклемкы
пчагъэхэр
5012
Индексхэр
52161
52162
Зак. 94

Хэутынм узьы-
кэлхэнэу щыт уахтэр
Сыхытэр
18.00

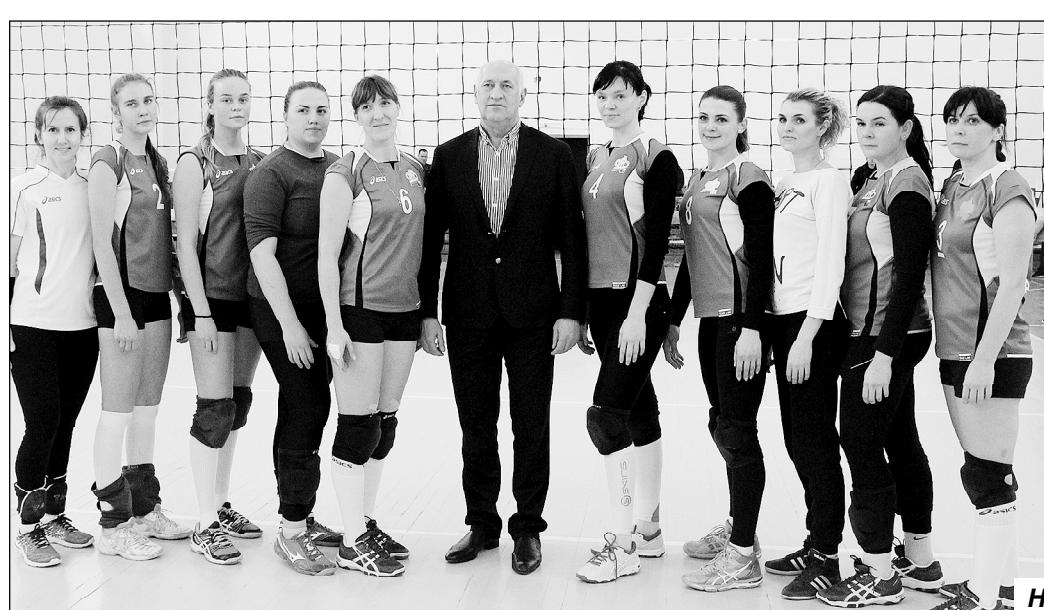
Зыщаушихытых
уахтэр
Сыхытэр
18.00

Редактор
шхъяаэр
Дэрэ Т. И.

Редактор шхъяаэм
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэжыгъэ
зыхыыр секретарыр
Жаклэмыкъо
А. З.

ВОЛЕЙБОЛ

Тафэгушло!

Мыекуапэ волейболымкэ изэлхүгъэ зэнэкъоху бзыльфыгъэхэр хэлажэх. Еджапэхэм, Иофшапэхэм якомандэхэр апэрэ чыпэхэм афэбанэх.

Пенсиехэмкэ фондым икомандэ зэкэ ешлэгью илэгъэхэм пчагъяр 3:0-у теклонигъэр къашыгъэх. Шэмбэт мафэм МГТУ-м 3-у текли, зэнэкъоху апэрэ чыпэхэр къышыгъэх.

— Зэлукэгъухэр командэхэм джыри зэхажэштых, — къитиуагъ икомандэ фэгумэкырэ Къулэ Аскэрбый. — Тэ тиешлакохэм зы очко нэмылэми чанагъэп, зэнэкъоху амьуухызэ апэрэ чыпэхэр къафагъэшшошагъ.

Сурэтым итхэр: Пенсиехэмкэ фондым икомандэхэр апэрэ чыпэхэр къышыгъэхъэр.

Нэкүубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.